

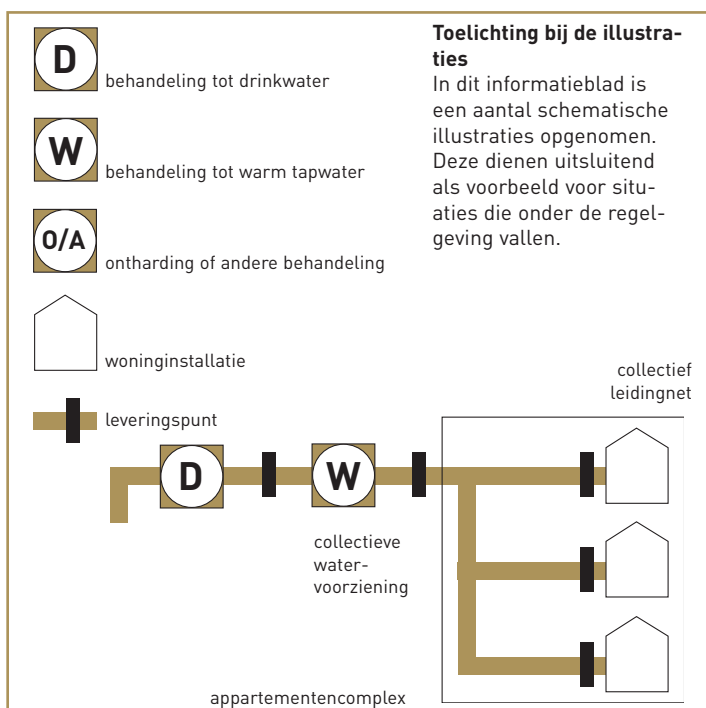
Het nieuwe Waterleidingbesluit

Gevolgen voor eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties

Het nieuwe Waterleidingbesluit is 9 februari 2001 in werking getreden. Naast de Regeling legionellapreventie in leidingwater*) heeft ook het Waterleidingbesluit gevolgen voor de eigenaren van collectieve leidingwaterinstallaties (zie uitleg in kader). De overheid stelt in dit besluit eisen aan het beheer en de inrichting van de collectieve installaties. Daarnaast moeten eigenaren zich houden aan de voorschriften over het informeren van verbruikers over de kwaliteit van het leidingwater. Een andere belangrijke verandering is dat voor bepaalde collectieve installaties de eigenaar een meetprogramma moet opstellen en uitvoeren. Dit informatieblad gaat over deze veranderingen en is vooral bedoeld voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen en collectieve leidingnetten.

Wanneer is sprake van collectieve leidingwaterinstallatie?

Collectieve leidingwaterinstallaties zijn installaties die leidingwater aan derden leveren of beschikbaar stellen. Die installaties zijn in het algemeen aangesloten op het net van een waterleidingbedrijf (bijvoorbeeld ziekenhuis, sauna, kantoorgebouw, school, sportschool, zwembad), maar kunnen ook gebruik maken van een eigen winning. Voorbeelden waar soms sprake is van een eigen winning zijn kampeerterrainen, defensieterrainen, zwembaden, sauna's, jachthavens, boorplatforms.

Waar gaat het Waterleidingbesluit over?

De aanleiding voor het nieuwe Waterleidingbesluit is de actualisatie van de Europese Drinkwaterrichtlijn in 1998. Dit heeft in onze nationale wetgeving eerst tot een wijziging van de Waterleidingwet geleid per 1 augustus 2000. In het kielzog is het Waterleidingbesluit aangepast, per 9 februari 2001.

In het gewijzigde Waterleidingbesluit staan voorschriften over:

- micro-organismen en stoffen die in leidingwater kunnen voorkomen en die relevant kunnen zijn voor de volksgezondheid,
- de inrichting van het leidingnet, de te gebruiken materialen en chemicaliën en
- het informeren van verbruikers over de kwaliteit van het leidingwater.

De belangrijkste veranderingen ten opzichte van de oude regelgeving

Met de nieuwe regelgeving stelt de overheid eisen aan de inrichting en het beheer van collectieve watervoorzieningen en collectieve leidingnetten. Voorheen golden dergelijke eisen alleen voor kampeerterrainen, op grond van het Besluit hygiëne, gezondheid en veiligheid kampeerterrainen en daarbij trad de gemeente op als toezichthouder. Met het in werking treden van het Waterleidingbesluit heeft de gemeente niet langer meer de taak om kampeerterrainen te controleren op de betreffende voorschriften. De eisen die het Waterleidingbesluit stelt hebben betrekking op de kwaliteit van het beschikbaar gestelde leidingwater, het onderzoek daarvan, de inrichting van het leidingnet, de te gebruiken materialen en chemicaliën en het informeren van verbruikers over de waterkwaliteit.

Voor wie is het Waterleidingbesluit precies van belang?

Het Waterleidingbesluit is direct van belang voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen en collectieve leidingnetten, samengevat onder de term 'collectieve leidingwaterinstallaties'. Met 'collectief' wordt bedoeld het verstrekken van leidingwater aan derden, dus buiten de huiselijke kring. Denk aan hotels, ziekenhuizen, scholen, kampeerterrainen, bedrijven en kantoren. Daarbij gaat het om leidingwater dat gebruikt wordt voor drinken, koken, (af)wassen, douchen, baden en tuinsproeien. Het Waterleidingbesluit heeft geen betrekking op bijvoorbeeld proceswater, koelwater, fonteinwater, zwembadwater of water dat in de

*) Over de 'Tijdelijke regeling legionellapreventie in leidingwater' is een apart informatieblad uitgebracht (zie onder 'Meer informatie'). Daarop wordt in dit informatieblad dus niet ingegaan. De Tijdelijke regeling legionellapreventie is in werking getreden op 15 oktober 2000 en is eveneens relevant voor eigenaren van collectieve watervoorzieningen en collectieve leidingnetten. Dit in verband met de door hen uit te voeren risicoanalyse.

tuinbouw en tuincentra wordt gebruikt voor het besproeien van de planten. Ook is het Waterleidingbesluit niet van toepassing op collectieve leidingwaterinstallaties op schepen. Daarvoor geldt andere regelgeving, zoals de Arbeidsomstandighedenwet, de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden, de Warenwet en de Scheepvaartregelgeving.

Kwaliteitseisen leidingwater

Het leidingwater mag geen dusdanige hoeveelheden micro-organismen, parasieten of stoffen bevatten dat het nadelige gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid.

- Voor drinkwater (bestemd om te drinken) en warm tapwater (water dat wordt verwarmd voordat het ter beschikking wordt gesteld) gelden daarnaast specifieke kwaliteitseisen. Zie daarvoor Bijlage A van het Waterleidingbesluit.
- Voor huishoudwater (water dat uitsluitend is bestemd voor toiletspoeling, gebruik in de wasmachine en/of het besproeien van de tuin) mag de kwaliteit van het water niet van invloed zijn op de gezondheid van de gebruikers ervan. Specifieke kwaliteitseisen voor huishoudwater worden pas over twee tot drie jaar in het Waterleidingbesluit opgenomen. Eerst moet ervaring worden opgedaan met de voorlopig gehanteerde kwaliteitseisen (zie in dit informatieblad onder 'Meer informatie' het RIVM-rapport en het Kiwa-rapport). De toezichthouder mag aangeven of metingen moeten worden verricht om (periodiek) te toetsen of aan deze kwaliteitseisen wordt voldaan.

Technische eisen voor installatie en eventuele gebruik van chemicaliën

In het Waterleidingbesluit en het Bouwbesluit is bepaald dat het leidingnet van een collectieve installatie moet voldoen aan NEN 1006. In deze norm zijn technische voorschriften opgenomen voor de constructie van leidingwaterinstallaties. De voorschriften zijn nader uitgewerkt in VEWIN-werkbladen. Momenteel is een wijziging van NEN 1006 in procedure.

De in de installatie gebruikte materialen en de chemicaliën die eventueel bij de bereiding van het leidingwater worden gebruikt, mogen niet in een hogere concentratie in het leidingwater achterblijven dan noodzakelijk is. Ze mogen geen nadelige effecten hebben op de volksgezondheid. Dat hebben ze niet als in ieder geval wordt voldaan aan het volgende:

- Er is voor die materialen en chemicaliën een door de Minister van VROM erkende kwaliteitsverklaring of een daaraan gelijkwaardig document afgegeven. Bovendien moeten deze materialen en chemicaliën overeenkomstig die kwaliteitsverklaring

worden gebruikt.

- Of er is op een andere wijze ten genoegen van de Minister aangetoond dat aan de gestelde eisen wordt voldaan.

Over het gebruik en de toepassing van materialen en chemicaliën bij de bereiding van leidingwater is een ministeriële regeling 'materialen en chemicaliën leidingwatervoorziening' voorbereid, die naar verwachting medio 2001 in werking treedt.

Meetprogramma

Voor bepaalde collectieve leidingwaterinstallaties (zie de opsomming op de volgende pagina) moet de eigenaar een meetprogramma opstellen en uitvoeren. Daarmee wordt periodiek nagegaan of het leidingwater aan de gestelde kwaliteitseisen voldoet. Is een meetprogramma verplicht, dan moet dit per 1 januari 2002 gereed zijn en vanaf die datum worden uitgevoerd. Komt de goedkeuring van de toezichthouder er aan te pas, dan zal deze het meetprogramma dus ruim voor die datum ter goedkeuring voorgelegd moeten krijgen.

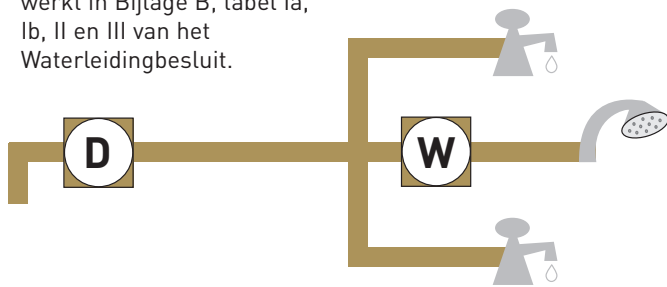
Verplicht meetprogramma: in welke gevallen?

Er is in de volgende specifieke situaties sprake van het verplicht opstellen en uitvoeren van een meetprogramma:

1. Drinkwater wordt niet van het waterleidingbedrijf afgenomen, maar in eigen beheer gewonnen en gezuiverd (zelfstandige collectieve watervoorzieningen)

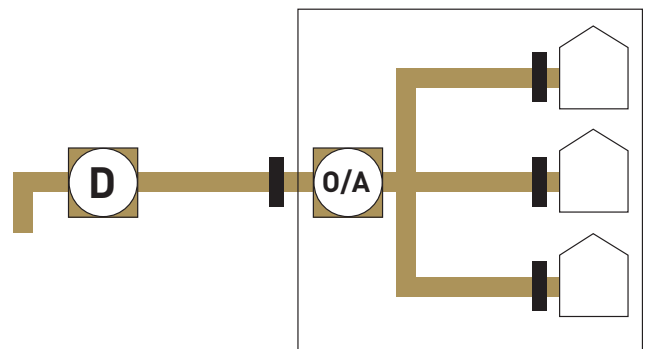
- Er moet een meetprogramma worden opgesteld dat in principe alle ruim zestig in Bijlage A genoemde stoffen en micro-organismen omvat. Dit is verder uitgewerkt in Bijlage B, tabel Ia, Ib, II en III van het Waterleidingbesluit.

- Dit meetprogramma moet ruim voor 1 januari 2002 ter goedkeuring worden voorgelegd aan de toezichthouder, opdat het op genoemde datum in werking kan treden.

2. Drinkwater wordt van het waterleidingbedrijf afgenomen en ondergaat vervolgens een ontharding of andere behandeling

- Er moet een meetprogramma worden opgesteld, dat een beperkt aantal (zeven respectievelijk tien) parameters omvat. Deze staan in Bijlage B, tabel Ic en II van het Waterleidingbesluit.
- Het meetprogramma hoeft niet ter goedkeuring aan de toezichthouder te worden voorgelegd.

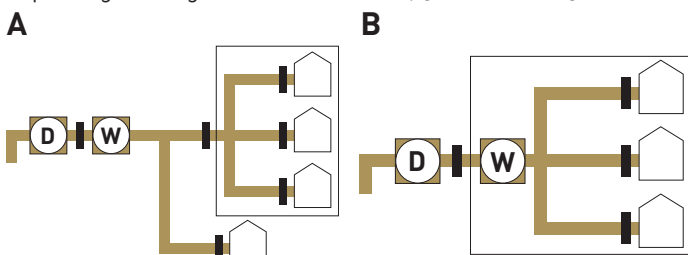

3. Warm tapwater wordt van een energiedistributiebedrijf afgenomen (a) of in de eigen installatie wordt warm tapwater bereid uit drinkwater(b)

- Er hoeft in principe alleen een meetprogramma te worden opgesteld indien via de installatie gemiddeld over een kalenderjaar meer dan 30 m³ warm tapwater per dag wordt geleverd.

Dit meetprogramma omvat 8 parameters. Deze staan in Bijlage B, tabel Ic en II van het Waterleidingbesluit.

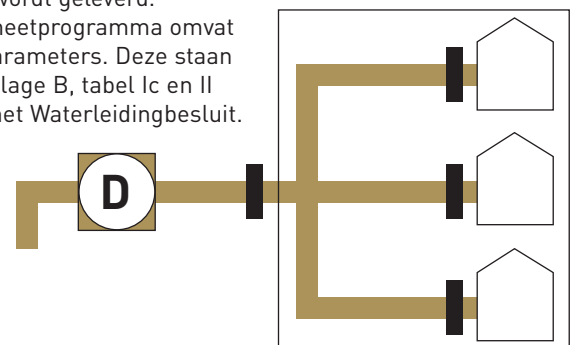
- Het meetprogramma hoeft niet ter goedkeuring aan de toezichthouder te worden voorgelegd. De toezichthouder kan in specifieke gevallen bepalen dat voor kleinere installaties toch een meetprogramma wordt opgesteld en uitgevoerd.

4. Drinkwater wordt van het waterleidingbedrijf afgenomen en zonder behandeling aan derden ter beschikking gesteld.

- Er hoeft in principe alleen een meetprogramma te worden opgesteld indien via de installatie gemiddeld over een kalenderjaar meer dan 100 m³ drinkwater per dag wordt geleverd. Dit meetprogramma omvat 15 parameters. Deze staan in Bijlage B, tabel Ic en II van het Waterleidingbesluit.

- Het meetprogramma hoeft niet ter goedkeuring aan de toezichthouder te worden voorgelegd. De toezichthouder kan in specifieke gevallen bepalen dat voor kleinere installaties toch een meetprogramma wordt opgesteld en uitgevoerd.

Bijlage B Waterleidingbesluit

De metingen moeten volgens Bijlage B van het Waterleidingbesluit worden uitgevoerd, tenzij de toezichthouder anders bepaalt. Bij kampeerterreinen, waar meetverplichtingen golden op basis van het Besluit hygiëne, gezondheid en veiligheid kampeerterreinen, kan dit betekenen dat de toezichthouder bepaalt dat in 2001 nog het oude meetprogramma wordt uitgevoerd.

Bijlage B geeft aan in welke frequentie de metingen moeten worden uitgevoerd. Dit is afhankelijk van de hoeveelheid water die - gemiddeld over een kalenderjaar - dagelijks wordt geleverd en van de parameter (audit of bewaking). De toezichthouder kan een hogere meetfrequentie voorschrijven of een lagere meetfrequentie toestaan. De monsters moeten worden genomen en geanalyseerd door of onder verantwoordelijkheid van een laboratorium met een kwaliteitsborgingssysteem dat is gebaseerd op ISO 17025 (of gelijkwaardig) en dat daarvoor is geaccrediteerd. In bijlage C van het Waterleidingbesluit zijn voorschriften opgenomen met betrekking tot de uitvoering van de analyses door de laboratoria.

In de loop van 2001 wordt gewerkt aan de ontwikkeling van 'Model-meetprogramma's' die in de praktijk kunnen worden gebruikt. Raadpleeg voor meer informatie hierover de VROM-internetsite (www.vrom.nl).

Acties bij onvoldoende kwaliteit

Stappenplannen bij onvoldoende kwaliteit

Er kunnen aanwijzingen zijn dat het leidingwater niet aan de kwaliteitseisen voldoet. Door uitgevoerde metingen, maar ook omdat de geur, kleur of smaak van het leidingwater afwijkt. Of omdat zich ziektegevallen hebben voorgedaan die met de kwaliteit van het leidingwater in verband gebracht zouden kunnen worden.

Microbiologische en chemische parameters

Als het afwijkingen betreft van microbiologische parameters (tabel I van Bijlage A van het Waterleidingbesluit) of chemische parameters (tabel II) moet de eigenaar van de collectieve leidingwaterinstallatie direct de volgende stappen zetten:

1. de toezichthouder informeren,
2. onderzoek doen naar de oorzaak en mogelijke nadelige gevolgen voor de volksgezondheid,

3. herstelmaatregelen nemen opdat weer aan de eisen wordt voldaan en
4. de betrokken verbruikers informeren en adviseren over de maatregelen die zij kunnen treffen om nadelige effecten op hun gezondheid te voorkomen.

In bepaalde gevallen kan men toestemming krijgen om tijdelijk van de kwaliteitseisen af te wijken. Dat geldt niet voor de microbiologische parameters, maar wel voor de chemische parameters. Dit laatste kan alleen met ontheffing van de toezichthouder indien de afwijking naar verwachting minder dan 30 dagen zal duren of van de Minister van VROM bij langduriger overschrijdingen.

Indicator parameters

Voor de indicator parameters (tabel III, bijlage A) geldt dat de eigenaar bij afwijking van de gestelde eisen direct de volgende stappen zet:

1. de toezichthouder informeren,
2. onderzoek doen naar de oorzaak,
3. de in het belang van de gezondheid noodzakelijke en passende maatregelen nemen,
4. de verbruikers informeren en adviseren, tenzij de toezichthouder vindt dat de afwijking geen nadelige gevolgen heeft voor de verbruikers.

Verbruikers hebben recht op informatie over kwaliteit leidingwater

- De eigenaar van de collectieve leidingwaterinstallatie moet bij normoverschrijdingen de betreffende verbruikers hierover informeren.
- Ook moet de eigenaar, voor zover hij een meetprogramma moet opstellen en uitvoeren, ervoor zorgen dat de kwaliteitsgegevens binnen vier weken nadat deze bij hem bekend zijn geworden, voor een ieder toegankelijk zijn.
- De betreffende eigenaar, voor zover hij een meetprogramma moet opstellen en uitvoeren, is bovendien verplicht om jaarlijks voor 1 april een overzicht op te stellen van de kwaliteit van het door hem beschikbaar gestelde leidingwater in het voorgaande kalenderjaar. Dit overzicht is openbaar en moet ter inzage worden gelegd op een voor ieder toegankelijke plaats. Het eerste overzicht heeft betrekking op het jaar 2002 en moet worden opgesteld voor 1 april 2003.

Heeft de eigenaar een ontheffing van de kwaliteitseisen van de Minister van VROM, dan moet hij de betrokken verbruikers hierover informeren. Ook adviseert hij zonedig specifiek gevoelige bevolkingsgroepen over te nemen maatregelen ter bescherming van hun gezondheid.

De kosten

De kosten waarmee eigenaren te maken krijgen als gevolg van het nieuwe Waterleidingbesluit hebben te maken met het uitvoeren van een meetprogramma. Voor bepaalde collectieve leidingwaterinstallaties geldt deze verplichting (zie onder 'Meetprogramma' in dit informatieblad). De kosten hangen uiteraard af van het aantal parameters die gemeten moet worden, de frequentie daarvan en van de omstandigheden. Zo zijn de meetverplichtingen voor drinkwater dat in eigen beheer wordt gewonnen op basis van grondwater anders dan wanneer dit op basis van oppervlaktewater wordt gewonnen. Om een indicatie van de kosten te krijgen volgen een paar voorbeelden:

Voor een camping die zelf grondwater wint en zuivert tot drinkwater (en er is geen sprake van een kwetsbare grondwaterwinning) geldt een uitgebreid meetprogramma van meer dan 60 parameters. Indien de camping niet meer dan 100 m³ per dag gemiddeld verbruikt kost het meetprogramma ongeveer € 3403,- per jaar. Deze kosten worden door verschillende factoren beïnvloed, bijvoorbeeld of er wel of geen chloor wordt toegepast bij de zuivering. Een ander voorbeeld is een kantoorgebouw dat drinkwater afneemt van het waterleidingbedrijf en vanwege de hardheid van het water een ontharding toepast. Er vanuit gaande dat het gebouw minder dan 100 m³ water per dag gemiddeld verbruikt dient één keer per jaar zeven parameters gemeten te worden. De kosten daarvan bedragen dan ongeveer in totaal € 136,- op jaarbasis.

Voor een flatgebouw met een centrale warmwaterinstallatie waarmee gemiddeld meer dan 30 m³ water per dag wordt geleverd bestaat het meetprogramma acht parameters. Dit meetprogramma kost ongeveer € 136,-.

Een groot complex met vakantiehuisjes met een levering van meer dan 100 m³ drinkwater gemiddeld per dag moet een meetprogramma met 15 parameters uitvoeren. Indien geen behandelingen, zoals bijvoorbeeld ontharding, worden toegepast kost het meetprogramma ongeveer € 295,- per jaar.

Toezicht en meer informatie

Toezicht op naleving van deze regels

De VROM-Inspectie treedt als toezichthouder op. Deze is verdeeld in 5 regio's:

- **Noord** (Friesland, Groningen, Drenthe), Postbus 30020, 9700 RM Groningen, tel 050 - 599 27 00.
- **Noord-West** (Noord-Holland, Utrecht, Flevoland), Postbus 1006, 2001 BA Haarlem, tel 023 - 515 07 00.
- **Oost** (Gelderland, Overijssel), Postbus 136,

6800 AC Arnhem, tel 026 - 352 88 80.

- **Zuid** (Limburg, Noord-Brabant), Postbus 850, 5600 AW Eindhoven, tel 040 - 265 29 11.
- **Zuid-West** (Zuid-Holland, Zeeland), Postbus 29036, 3001 GA Rotterdam, tel 010 - 224 44 44.

De waterleidingbedrijven voeren in het verlengde van het toezicht controles uit bij op hun leidingnet aangesloten collectieve installaties. Door het grote aantal collectieve installaties waar de Waterleidingwet nu betrekking op heeft gekregen, is de capaciteit van de VROM-Inspectie en de waterleidingbedrijven pas na enige tijd op voldoende sterkte om het toezicht en de controle optimaal uit te oefenen. Daarom richt het toezicht zich in het begin vooral op gemelde normoverschrijdingen. Zodra voldoende capaciteit beschikbaar is, vindt ook preventief toezicht plaats. Dit laat onverlet dat de eigenaar van een collectieve leidingwaterinstallatie moet voldoen aan de verplichtingen die op grond van de Waterleidingwet gesteld worden.

Meer informatie

- **Wet tot wijziging van de Waterleidingwet**, Staatsblad 295V, 2000. In werking 1 augustus 2000.
- **Besluit tot wijziging van het Waterleidingbesluit**, Staatsblad 31, 2001. In werking 9 februari 2001. Voor de integrale tekst van het nieuwe Waterleidingbesluit, raadpleeg de VROM-internetsite.
- **Ontwerp-regeling materialen en chemicaliën leidingwatervoorziening**, te bestellen bij het Ministerie van VROM, tel 070 - 339 45 38
- **RIVM-rapport** 'Gezondheidsrisico's en normstelling voor huishoudwater', nr. 289202019, te bestellen bij RIVM, tel. 030 - 274 91 11.
- **Kiwa-rapport** 'Microbiologische veiligheid van huishoudwater; voor toepassing van toilet, wassen kleding en buitenkraan', SWE 99.010, te bestellen bij KIWA, tel. 070 - 414 44 00
- **NEN 1006**, te bestellen bij NEN, tel. 015 - 269 03 90
- **VEWIN-werkbladen**, te bestellen bij Stichting Erkend Installateur (SEL), fax. 079 - 325 06 50
- **Tijdelijke regeling legionellapreventie in leidingwater** (Staatscourant 2000, 199). Hierover is een vergelijkbaar informatieblad verschenen: 'Legionellapreventie in leidingwater - Eigenaar installatie verantwoordelijk'. Te downloaden of te bestellen via www.vrom.nl of via Postbus 51 infolijn, telefoon 0800-8051 (gratis) onder vermelding van VROM 2114.

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, wonen, milieu en rijksgebouwen. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.
Nederland is klein. Denk groot.

- **Informatieblad** 'Nieuwe regels voor badinrichtingen en zwemgelegenheden'. Te downloaden of te bestellen via www.vrom.nl of via Postbus 51 infolijn, telefoon 0800-8051 (gratis) onder vermelding van VROM 0046.
- **VROM-internetsite** voor informatie en downloaden van teksten: www.vrom.nl.

Vragen

Voor het beantwoorden van vragen op het gebied van leiding-waterinstallaties is een internet-helpdesk opgestart. Ook wordt allerlei informatie over legionella, regelgeving en installatietechniek op deze site gegeven. De internethelpdesk is te vinden via www.vrom.nl of www.waterleidingbesluit.nl

Colofon

Dit infoblad is een uitgave van het Ministerie van VROM.
Bel Publieksvoorlichting van het Ministerie van VROM
070 - 339 50 50 voor meer informatie.

Dit infoblad is te downloaden of te bestellen via www.vrom.nl
of via Postbus 51 infolijn, telefoon 0800-8051 (gratis) onder
vermelding van VROM 3009.

Aan de tekst kunnen geen rechten worden ontleend.